

El verb *llegir* no suporta l'imperatiu

TONI VILLALOBOS

No m'agrada llegir!
M'estimo més mirar la *tele*!
Quin totxo! Vull un llibre més prim; si no, no acabaré mai.

Davant aquestes tres gran sentències, els pares, els mestres, se senten impotents. És difícil lluitar contra actituds tan categòriques i més difícil encara fer tastar als joves allò que a nosaltres, adults, ens apassiona. L'aventura de llegir, en diuen alguns. És realment una aventura per als nois i noies obrir un llibre? Ho ha de ser.

Un dels manuals de referència, *Com una novella*, de Daniel Pennac (publicat en català per Editorial Empúries, Barcelona 1995), diu que llegir és una aposta a favor del plaer i de la felicitat. El plaer de crear mons aliens que gaudim visitant, la felicitat de sentir-nos part d'una realitat fictícia que ens acompanya i ens commou. Aprenem sense adonar-nos-en, interioritzant detalls que no ens entren amb els llibres de text, ni amb classes magistrals; la lectura forma part de la intimitat, de la conversa amb amics, dels secrets, i per això és més plaent encara.

Pennac ens explica en el seu llibre que durant els anys d'infantesa, quan encara no hem après a llegir, les històries, contes i llegendes ens arriben per via oral, a través d'un ésser estimat que ens condueix per mons meravellosos i comparteix amb nosaltres intenses aventures. Però, ai!, un cop hem après a llegir, ens abandonen en el món de les paraules escrites, i el que havia estat plaer esdevé feina i obligació: resum del llibre, qüestionari, sinopsi, opinió... jutgem i som jutjats. És per això que tenim el repte de fer que llegir tingui molt més de lúdic que de docent. Òbviament, la lectura forma part del currículum, però cal canviar les formes.

Animem els joves a llegir

L'hàbit de la lectura o, millor dit, el plaer de llegir està més estès en els

anys de primària que en la secundària. Els petits encara senten ressonar en les seves orelles les històries que avis, pares i mestres els explicaven de ben petits. Llegir encara és una aventura per a ells. Davant, en els fulls del llibre, petites formigues trapelles formen paraules que els atrapen i transporten a indrets habitats per fantasies. Però, com diu Daniel Pennac, «ningú no es cura de la metamorfosi» i quan arriba l'adolescència «ningú no surt indemne d'aquest viatge».

Es perd el plaer de llegir en aquesta etapa de la vida? No, «tan sols s'extraïa», afirma Pennac. I s'ha de recuperar. En el seu llibre, l'escriptor i professor de literatura francès desgrana un decàleg dels drets del lector. Que, com a drets, són inqüestionables. El primer, encara que sembli una paradoxa, és el dret a no llegir. La lectura no és una obligació moral, és una opció, i allò important és iniciar els nens i joves en la lectura i deixar que ells decideixin en llibertat si volen o no llegir.

Com ja hem comentat, la lectura és sobretot plaer. El lector ha de ser lliure de deixar un llibre a mitges, de saltar-se pàgines i de triar el que vol llegir. Pennac diu que un bon llibre pot tenir parts feixugues, fins i tot insuportables; hem d'empassar-nos-ho tot? No cal, optem per quedar-nos allò que ens agrada, potser més endavant ens serà més lleuger. Les relectures sempre aporten una nova visió de la història i dels personatges. No senten una vegada i una altra el conte de la Rateta, els nens? S'avorreixen?

Respecte pel lector

El respecte pels gustos dels lectors dels joves és imprescindible per a consolidar l'hàbit de llegir. Qui no s'ha sentit menystingut per tenir gustos poc depurats a l'hora de triar el llibre? Cal deixar de banda els estereotips, ser prudents amb les afirmacions negatives: «Això no val res... Això llegeixes? Podries triar millor, no?» El gaudi no és uni-

versal, i cada etapa de la vida requereix lectures personals, encara que els adults i els companys no comparteixin el to, el gènere ni la mena d'argument.

L'adolescència va lligada al descobriment, a qüestionar tot el que envolta els nois i noies. Cal aprofitar aquesta actitud. Laxitud, diu Pennac. Cal poder llegir en qualsevol lloc i a qualsevol hora. Allò que més ens agrada fer no ha d'estar subjecte a horaris ni a normes. Fins i tot ens podem permetre el luxe de llegir d'una manera selectiva, fullejant; no és imprescindible començar per la primera pàgina; agafem allò que resulti més atractiu.

Escoltar els grans autors

Un dels punts més fantàstics del decàleg amb què ens obsequia Daniel Pennac és el dret de llegir en veu alta; moment en què les paraules obtenen el seu significat ple. Quin plaer el del mestre que llegeix davant la classe, observat per ulls esbatanats i boques obertes! Quin plaer el d'escoltar les frases inspirades d'una gran narració! Pennac recorda que els grans autors de la història de la literatura compartien els seus escrits amb un auditori atent, fervorós i impacient... Dickens, Dostoievski, Kafka, Flaubert...

I un cop acabat el llibre, què? Doncs res, ha estat un fet personal, íntim, que podem compartir o no. No és obligatori opinar-ne, com tampoc no ho hem de fer després de veure una pel·lícula, o de gaudir d'un bon àpat. Qui s'imagina escrivint una sinopsi, un comentari i una ressenya del dinar de Nadal?

He estat mestre durant més de trenta anys. Per les meves aules han passat grans lectors, lectors insubmisos, aprendents de lector, no lectors... i junts hem après a recitar poesia, a cuidar aquest valuós objecte que és el llibre, a estimar les paraules boniques i les frases ben construïdes, i ens hem divertit, emocionat i vist com és de gratificant llegir. Gràcies, Pennac. ♦